

PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2006 m. lapkričio 16 d. *

Byloje T-120/04

Peróxidos Orgánicos, SA, įsteigta San Cugat del Vallés (Ispanija), atstovaujama advokatų A. Creus Carreras ir B. Uriarte Valiente,

ieškovė,

prieš

Europos Bendrijų Komisija, atstovaujamą A. Bouquet ir F. Castillo de la Torre,

atsakovę,

dėl prašymo panaikinti 2003 m. gruodžio 10 d. Komisijos sprendimą, susijusį su EB Sutarties 81 straipsnio ir EEE Sutarties 53 straipsnio taikymo procedūra (byla COMP/E-2/37.857 – Organiniai peroksidai) (OL L 110, 2005, p. 44),

* Proceso kalba: anglų.

EUROPOS BENDRIJŲ PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMAS
(trečioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas M. Jaeger, teisėjai J. Azizi ir E. Cremona,
posėdžio sekretorė K. Pocheć, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2005 m. lapkričio 24 d. posėdžiui,

priima šį

Sprendimą

Teisės aktai

- 1 1974 m. lapkričio 26 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2988/74 dėl teisinių procedūrų ir sankcijų, taikomų pagal Europos ekonominės bendrijos taisykles dėl transporto ir konkurencijos, taikymo terminų (OL L 319, 1974, p. 1; toliau – taikymo terminų reglamentas) 1 straipsnis „Teisinių procedūrų taikymo terminai“ nustato:

„1. Komisijos teisei skirti vienkartinės baudas ar nuobaudas už Europos ekonominės bendrijos taisyklių <...> konkurencijos pažeidimus nustatomi tokie terminai:

<...>

b) penkeri metai – kai padaromi <...> pažeidimai (kiti, nei nuostatų, susijusių su įmonių arba jų asociacijų paraiškomis bei pranešimais, informacijos prašymu arba tyrimų vykdymu, pažeidimai).

2. Termino trukmė pradedama skaičiuoti nuo pažeidimo įvykdymo dienos. Tačiau, jeigu pažeidimai tęsiasi, arba pasikartoja, termino trukmė pradedama skaičiuoti nuo pažeidimo nutraukimo dienos.“

2 Minėto reglamento 2 straipsnis „Teisinių procedūrų taikymo termino nutraukimas“ numato:

„1. Bet kuris Komisijos <...> atliekamas veiksmas, vykdant išankstinį pažeidimo tyrimą arba su juo susijusias teises procedūras, nutraukia teisinių procedūrų taikymo terminą. Terminas nutraukiamas nuo pranešimo apie tokius veiksmus bent vienai įmonei arba įmonių asociacijai, kuri dalyvavo pažeidime, dienos.

Terminas nutraukiamas visų pirma tada:

a) kai gaunami raštiški Komisijos <...> prašymai pateikti informaciją;

<...>

2. Terminas nutraukiamas visoms pažeidimus padariusioms įmonėms arba įmonių asociacijoms.

3. Kiekvieno termino nutraukimo laikas pradedamas skaičiuoti iš naujo <...>“

Ikiteisminė procedūra

- 3 2003 m. gruodžio 10 d. Komisijos sprendimas, susijęs su EB Sutarties 81 straipsnio ir EEE Sutarties 53 straipsnio taikymo procedūra (byla COMP/E-2/37.857 – Organiniai peroksidai) (OL L 110, 2005, p. 44) (toliau – ginčijamas sprendimas) buvo priimtas dėl Europos organinių peroksidų, t. y. cheminių produktų, naudojamų plastikų ir gumos pramonėje, rinkoje tarp grupės AKZO (toliau – AKZO), bendrovės *Atofina SA*, perėmusios *Atochem* teises (toliau – *Atochem/Atofina*) ir *Peroxid Chemie GmbH & Co. KG*, bendrovės, kurią kontroliavo *Laporte plc*, tapusi *Degussa UK Holdings Ltd.*, sudaryto ir veikusio kartelio. Šis kartelis veikė Ispanijoje pagal dalinį susitarimą, kuriame dalyvavo ieškovė ir tiesiogiai arba netiesiogiai – minėtos bendrovės.
- 4 Kartelis pradėjo veikti 1971 m. AKZO, *Luperox GmbH*, vėliau tapusios *Atochem/Atofina*, ir *Peroxid Chemie* sudarius susitarimą raštu, kuris buvo iš dalies pakeistas 1975 m. (toliau – pagrindinis susitarimas). Iš pradžių jį sudarė daliniai susitarimai dėl tam tikrų cheminių elementų, t. y. dėl stambiamolekulinių polimerų, termo-reaktyviųjų poliesterio dervų ir agentų skersiniams ryšiams gauti. Kartelis taip pat buvo suskirstytas į regioninius dalinius susitarimus, tarp kurių buvo ir dalinis susitarimas dėl Ispanijos (toliau – dalinis susitarimas dėl Ispanijos), įtvirtinantis esmines pagrindinio susitarimo normas. Juo buvo siekiama išsaugoti kartelyje dalyvaujančių įmonių užimamas rinkos dalis ir derinti kainų didėjimą. Siekiant šio

tikslo Šveicarijoje buvo įsteigta konsultacijų bendrovė – iš pradžių *Fides Trust AG*, vėliau *AC Treuhand AG* – kuri, be kita ko, turėjo rinkti ir analizuoti duomenis apie kartelyje dalyvaujančių įmonių pardavimus bei pastarosioms pateikti jau išanalizuotus duomenis. Siekiant užtikrinti tikslų pagrindinio susitarimo ir dalinių susitarimų veikimą vykdavo reguliarūs susitikimai.

- 5 Ieškovė, kuri yra Ispanijos bendrovė, veikianti chemijos pramonėje ir bendrai kontroliuojama bendrovių *FMC Foret SA* (toliau – *Foret*) ir *Degussa UK*, dalyvavo tik daliniame susitarime dėl Ispanijos. Ginčijamame sprendime nurodytas jos dalyvavimo laikotarpis yra nuo 1975 m. gruodžio 31 d. iki 1999 m. gruodžio 31 d. (ginčijamo sprendimo 2 ir 210–219 konstatuojamosios dalys bei 1 straipsnio e punktas).

- 6 2000 m. balandžio 7 d. susitikusi su AKZO atstovais ir šiems, siekiant pasinaudoti imunitetu pagal Komisijos pranešimą dėl baudų neskyrimo ar sumažinimo kartelių atvejais (OL C 207, 1996, p. 4, toliau – pranešimas dėl bendradarbiavimo), informavus apie Bendrijos konkurencijos taisyklių pažeidimą, Komisija pradėjo kartelio tyrimą. Vėliau *Atochem/Atofina* taip pat nusprendė bendradarbiauti su Komisija, pateikdama jai papildomos informacijos (ginčijamo sprendimo 56 ir 57 konstatuojamosios dalys).

- 7 2002 m. sausio 31 d. ir kovo 20 d. Komisija, remdamasi 1962 m. vasario 6 d. Tarybos reglamento Nr. 17, Pirmojo reglamento, įgyvendinančio Sutarties (81) ir (82) straipsnius (OL 13, 1962, p. 204), 11 straipsniu pagrindiniams pažeidimo dalyviams, t. y. *Laporte*, AKZO ir *Atochem/Atofina* išsiuntė prašymus pateikti informaciją (ginčijamo sprendimo 61 ir 64 konstatuojamosios dalys). Ieškovei tokį prašymą ji išsiuntė tik 2002 m. lapkričio 29 d. (ginčijamo sprendimo 72 konstatuojamoji dalis).

- 8 2003 m. kovo 27 d. Komisija pradėjo oficialią tyrimo procedūrą ir parengė pranešimą apie kaltinimus, kurį pateikė ieškovei. 2003 m. birželio 17 d. ieškovė išsiuntė savo pastabas dėl pranešimo apie kaltinimus ir dalyvavo 2003 m. birželio 26 d. apklausoje. Galiausiai 2003 m. gruodžio 10 d. Komisija priėmė ginčijamą sprendimą, apie kurį pranešė ieškovei 2004 m. sausio 13 d., paskirdama jai 0,5 mln. EUR baudą (ginčijamo sprendimo 2 straipsnio f punktas).

Byla ir šalių reikalavimai

- 9 2004 m. kovo 22 d. ieškovė Pirmosios instancijos teismo kanceliarijai pateikė šį ieškinį.
- 10 2004 m. rugsėjo 13 d. Pirmosios instancijos teismo kanceliarijai atsiųstu laišku ieškovė nurodė atsisakanti savo teisės pateikti dubliką ir paprašė Pirmosios instancijos teismo imtis tam tikrų proceso organizavimo priemonių bei tam tikrų tyrimo priemonių. 2004 m. spalio 26 d. laišku atsakovė pateikė savo pastabas dėl minėto laiško.
- 11 Susipažinęs su teisėjo pranešėjo pranešimu, Pirmosios instancijos teismas (trečioji kolegija) nusprendė pradėti žodinę proceso dalį. 2005 m. lapkričio 24 d. viešame posėdyje buvo išklaustyti šalių žodiniai paaiškinimai ir atsakymai į Pirmosios instancijos teismo pateiktus klausimus.

12 Ieškovė Pirmosios instancijos teismo prašo:

- panaikinti ginčijamo sprendimo 1, 2 ir 4 straipsnius, kiek jie yra su ja susiję,

- nepatenkinus pirmojo prašymo, panaikinti jai paskirtą baudą,

- priteisti iš atsakovės bylinėjimosi išlaidas.

13 Atsakovė Pirmosios instancijos teismo prašo:

- ieškinį, kiek jis susijęs su ginčijamo sprendimo 1 ir 4 straipsniais, atmesti kaip nepriimtina,

- nepatenkinus pirmojo prašymo, atmesti ieškinį,

- priteisti iš ieškovės bylinėjimosi išlaidas.

Dėl teisės

1. Dėl prašymų panaikinti ginčijamo sprendimo 1 ir 4 straipsnius priimtimumo

Šalių argumentai

- 14 Atsakovė nurodo prašymo panaikinti ginčijamo sprendimo 1 ir 4 straipsnius nepriimtimumo pagrindą. Ji tvirtina, kad kadangi vienintelis ieškovės nurodytas ieškinio pagrindas yra susijęs su senaties termino suėjimu, o ne su pažeidimo nustatymu, šiuo klausimu nurodyti argumentai yra netinkami, o prašymas panaikinti ginčijamo sprendimo 1 ir 4 straipsnius yra nepriimtinas. Iš tikrųjų, net manant, kad terminas paskirti ieškovei baudą dėl ginčijamame sprendime jai inkriminuojamo pažeidimo padarymo jau buvo pasibaigęs, Komisija tvirtina, kad ji galėjo konstatuoti šį pažeidimą, kurio buvimo ieškovė, atrodo, neginčija, o ginčija tik jo trukmę, ir galėjo dėl to skirti jai šį sprendimą. Todėl ieškovės prašymas panaikinti 1 straipsnį, kiek jame konstatuojama, kad ji padarė pažeidimą, ir prašymas panaikinti 4 straipsnį, kuriame paprasčiausiai išvardijami ginčijamo sprendimo adresatai, yra nepriimtini.
- 15 Darydama nuorodą į 2005 m. spalio 6 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Sumitomo Chemical ir Sumika Fine Chemicals prieš Komisiją* (T-22/02 ir T-23/02, Rink. p. II-4065) ieškovė ginčija, kad prašymai dėl panaikinimo yra nepriimtini.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

- 16 Pirmosios instancijos teismas pirmiausiai konstatuoja, kad atsakovės nurodytas nepriimtino pagrindas, priešingai nei ji pati tvirtina, negali paneigti prašymų panaikinti ginčijamo sprendimo 1 ir 4 straipsnius priimtino. Šiuo klausimu atsakovė tik nurodo, kad grindžiant tvirtinimą, jog buvo suėjusi senatis Komisijai nagrinėti pažeidimą, ieškovės pateikti ieškinio pagrindai ir argumentai negali pagrįsti minėtų straipsnių panaikinimo, nes jais iš esmės neginčijamas ginčijamame sprendime konstatuotas pažeidimas. Tačiau šis klausimas susijęs ne su priimtino, bet labiau su šių ieškinio pagrindų ir argumentų pagrįstumu, be to, atsakovė neginčia ieškovės intereso pareikšti ieškinį dėl paties pažeidimo konstatavimo.
- 17 Be to, net manant, kad tai susiję su priimtino klausimu, iš šio sprendimo 14 punkte nurodytų atsakovės rašytinių pareiškimų matyti, bent jau netiesiogiai, kad ji mano, jog paprasto pažeidimo konstatavimo neapima „nuobaudos“ sąvoka taikymo terminų reglamento 1 straipsnio prasme ir kad net suėjus senačiai ji galėjo įrašyti ieškovę tarp sprendimo adresatų.
- 18 Šiuo klausimu reikia priminti, kad Pirmosios instancijos teismas yra nusprendęs, kad pažeidimą konstatuojantis sprendimas nėra nuobauda taikymo terminų reglamento 1 straipsnio 1 dalies prasme, todėl šioje nuostatoje numatyti taikymo terminai jam nėra taikomi. Todėl termino Komisijai skirti baudą pasibaigimas negali turėti įtakos numanomai jos teisei pripažinti pažeidimo buvimą (15 punkte minėto sprendimo *Sumitomo Chemical ir Sumika Fine Chemicals prieš Komisiją* 61 ir 62 punktai). Vis dėlto šios numanomos teisės priimti sprendimą, pripažįstantį pažeidimo buvimą, įgyvendinimas suėjus senaties terminui yra įmanomas, jei Komisija įrodo teisėtą interesą pripažinti pažeidimo buvimą 1983 m. kovo 2 d. Teisingumo Teismo

sprendimo *GVL prieš Komisiją* (7/82, Rink. p. 483, 24 punktas) prasme (žr. šiuo klausimu 15 punkte minėto sprendimo *Sumitomo Chemical ir Sumika Fine Chemicals prieš Komisiją* 130–132 punktus).

- 19 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, atsakovės nurodytas nepriimtino pagrindas yra netinkamas.
- 20 Iš tikrųjų, viena vertus, darant prielaidą, kad šioje byloje yra tenkinamos senaties termino sąlygos, iš minėtos teismų praktikos matyti, jog Komisija turėjo įrodyti teisėtą interesą teisiškai pripažinti ieškovės pažeidimo buvimą. Todėl, priešingai nei mano atsakovė, darant tokią prielaidą, Pirmosios instancijos teismas turi reaguoti į ieškovės reikalavimus dėl panaikinimo ir patikrinti, ar Komisija ginčijamame sprendime iš tikrųjų pateisino šį interesą.
- 21 Kita vertus, kaip pripažįsta pati atsakovė, pažeidimo trukmės nustatymas yra vienas iš privalomų ir neatsiejamų elementų konstatuojant pažeidimą ir viena iš sąlygų vertinant tęstinio pažeidimo tyrimo senatį. Todėl priešingai nei tvirtina atsakovė, ieškovės reikalavimai panaikinti ginčijamo sprendimo 1 ir 4 straipsnius yra neatsiejami nuo jos ieškinio pagrindo, kad Komisija klaidingai pritaikė senaties taisykles. Iš tikrųjų Komisijos laikymasis šių taisyklių reiškia, kad ji turi teisingai nustatyti laikotarpį, kada ieškovė dalyvavo darant pažeidimą.
- 22 Iš to, kas pasakyta, matyti, kad Komisijos nurodytas nepriimtino pagrindas turi būti atmetas.

2. *Dėl ieškinio pagrindo, pagrįsto tuo, kad Komisija neteisingai taikė senaties taisykles*

Šalių argumentai

Pirminės pastabos

- 23 Grįsdama savo ieškinį ieškovė nurodo ieškinio pagrindą dėl panaikinimo, pagrįstą tuo, kad Komisija neteisingai jai paskyrė baudą, nes nuo jos tariamo paskutinio dalyvavimo daliniame susitarime dėl Ispanijos iki pirmųjų Komisijos tyrimo priemonių praėjus penkeriems metams suėjo tyrimo procedūros pradėjimo senaties terminas pagal taikymo terminų reglamentą. Šiuo klausimu ieškovė tvirtina, kad Komisija, nurodydama, jog ieškovė žinojo apie pagrindinį susitarimą ir kad nebuvo aiški tiksli data, kada ji galutinai pasitraukė iš dalinio susitarimo dėl Ispanijos, neteisingai atmetė jos argumentą, pagrįstą senaties termino suėjimu.

Dėl ieškovės žinojimo apie pagrindinį susitarimą

- 24 Ieškovė šiuo klausimu tvirtina, kad vertinant senaties termino suėjimą negalima atsižvelgti į pagrindinį susitarimą, nes ji nei dalyvavo šiame susitarime, nei apie jį žinojo.

- 25 Grįsdama savo argumentą ieškovė pirmiausia tvirtina, kad ginčijamame sprendime daromas skirtumas tarp pagrindinio susitarimo ir dalinių regioninių susitarimų bei

parodomas dalinio susitarimo dėl Ispanijos, kuris išliko atskirtas nuo pagrindinio susitarimo nuo kartelio pradžios iki pabaigos, priešingai nei kiti daliniai susitarimai, kurie buvo integruoti į pagrindinį susitarimą, išskirtinumas (ginčijamo sprendimo 47, 80, *in fine*, 86, 92, 203, 209–267 ir 268 konstatuojamosios dalys).

- 26 Antra, ji nurodo, kad Komisija nepakankamai įrodė ir tik netiesiogiai pateikdama klaidingą dalinio susitarimo dėl Ispanijos išaiškinimą tvirtino, jog ieškovė žinojo apie pagrindinį susitarimą. Šiuo klausimu ieškovė tvirtina, kad ginčijamo sprendimo 217, 236 ir 250 konstatuojamosiose dalyse esantys motyvai yra neaiškūs ir prieštaringi. Iš to ieškovė daro išvadą, kad tik remdamasi pokalbiais su pagrindiniame susitarime dalyvavusių bendrovių personalu ir tuo, kad tariamai buvo sutartys Europos mastu, sudarytos pagrindinio susitarimo dalyvių su didžiausiais klientais, Komisija nusprendė žinanti apie Europos lygio kartelį.
- 27 Trečia, ieškovė tvirtina, kad aplinkybė, jog pagal ginčijamo sprendimo 252 konstatuojamąją dalį „kitos dalinio susitarimo dėl Ispanijos šalys (AKZO, *Atochem/Atofina* ir *Peroxid Chemie*) leido suprasti, jog (ji) tikrai žinojo apie pagrindinį susitarimą“ ir kad ji „puikiai apie tai žinojo, nes jos direktorių valdyba žinojo apie pagrindinį susitarimą“, nėra tinkamas įrodymas ypač dėl to, kad minėtos bendrovės prašė suteikti joms imunitetą, numatytą pranešime dėl bendradarbiavimo. Ji priduria, kad tai, jog apie pagrindinį susitarimą žinojo jos direktorių valdyba, atstovaujanti dviem ją bendrai kontroliuojančioms bendrovėms, t. y. *Foret* ir *Laporte*, tapusiai *Degussa LIK*, neįrodo, kad šios bendrovės jai teikė informaciją apie Europos lygiu veikiančią kartelį. Nė viena iš šių bendrovių to neteigė. Todėl ieškovė iš esmės mano, kad toks žinojimas negali būti jai inkriminuojamas.

- 28 Galiausiai ieškovė nurodo, kad jei Komisija iš tikrųjų manė, jog ji buvo vienintelis *Peroxid Chemie* ginklas Ispanijoje, jai turėjo būti paskirta ne atskira bauda, o kartu su pastarąja bendrove. O jei ji veikė savarankiškai (ginčijamo sprendimo 267 konstatuojamoji dalis), jos nuomone, Komisija neturėjo jokio pagrindo nuspręsti, kad ji žinojo apie pagrindinį susitarimą.
- 29 Iš to, kas pasakyta, ieškovė daro išvadą, kad šioje byloje Komisija netenkino reikalavimų dėl įrodymų, nustatytų „Kartono sprendime“. Iš tikrųjų Komisija neįrodė, kad ieškovė „žinojo ar turėjo žinoti“ šios teismų praktikos prasme (žr. ginčijamo sprendimo 320 konstatuojamąją dalį ir 231 išnašą, darančią nuorodą į 1998 m. gegužės 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Buchmann prieš Komisiją*, T-295/94, Rink. p. II-813, 121 punktą; sprendimo *Gruber + Weber prieš Komisiją*, T-310/94, Rink. p. II-1043, 140 punktą ir 2002 m. kovo 20 d. Sprendimo *HFB ir kt. prieš Komisiją*, T-9/99, Rink. p. II-1487, 231 punktą).
- 30 Atsakovė tvirtina, kad ieškovė, būdama pagrindine operatore Ispanijos rinkoje ir dalyvaudama centralizuotoje keitimosi duomenimis, tarpininkaujant Šveicarijos konsultacijų bendrovei, sistemoje, bei kontroliuojama Europos lygiu veikiančiame kartelyje dalyvaujančių patronuojančių bendrovių, žinojo arba turėjo žinoti apie pagrindinį susitarimą. Be to, kaip nurodė kitos pagrindinio susitarimo šalys, dalinis susitarimas dėl Ispanijos buvo pagrindinio susitarimo dalis, o ieškovė dalyvaudama minėtame daliniame susitarime ir vykdydama Europos mastu sudarytas sutartis su stambiais klientais, įgyvendino bendrus pagrindinio susitarimo dalyvių siekiamus tikslus.

Dėl ieškovės pasitraukimo iš dalinio susitarimo dėl Ispanijos

- 31 Ieškovė teigia, kad Komisijos tvirtinimas, jog ji pasitraukė iš dalinio susitarimo, o taip pat ir iš bendro susitarimo tik 1999 m. pabaigoje, yra neteisingas. Ji mano dar savo

pastabose dėl pranešimo apie kaltinimus teisiškai įrodžiusi, kad ji nedalyvavo dalinio susitarimo dėl Ispanijos susitikimuose nuo 1997 m. sausio 14 d., t. y. nuo paskutinio susitikimo, kuriame, kaip tvirtinama, dalyvavo M. K., atstovavęs ieškovei minėtame daliniame susitarime. Šis asmuo nedirbo *Peróxidos Orgánicos, SA* nuo 1997 m. vasario 14 dienos. Be to, Komisijos nustatytose faktinėse aplinkybėse dėl dalinio susitarimo dėl Ispanijos nėra jokios nuorodos į jokią susitikimą, vykusį po 1997 m. sausio mėn., kuriame būtų dalyvavusi ieškovė.

- 32 Vieninteliai pažeidimo pabaigos Ispanijoje įrodymai yra pagrįsti iš esmės bendrais ir nekonkrečiais AKZO pareiškimais (ginčijamo sprendimo 211, 213, 216–219 konstatuojamosios dalys). Ieškovė mano, kad Komisija, nepaisydama jos tvirtinimą pagrindžiančių įrodymų nebuvimo, klaidingai nusprendė, kad ieškovė 1997 m. nepasitraukė iš dalinio susitarimo.
- 33 Pirmiausiai ieškovė tvirtina, kad Komisija iš AKZO ir *Atochem/Atofina* tvirtinimų, jog dalinis susitarimas dėl Ispanijos tęsėsi iki 1999 m., padarė neteisingą išvadą, kuria remiantis būtų nelogiška manyti, jog šie du Ispanijos rinkos dalyviai būtų tęsę dalinį susitarimą, jei ieškovė, kurios rinkos dalis Ispanijoje buvo didelė, iš jo būtų pasitraukusi 1997 m. pradžioje. Be to, Komisijos išvada, kad yra mažai tikėtina, jog AKZO ir *Atochem/Atofina* būtų skaičiavusios skirtumą tarp teorinių rinkos dalių ir realiai turėtų rinkos dalių iki 1999 m. trečiojo trimestro, jei ieškovė būtų pasitraukusi iš dalinio susitarimo anksčiau (ginčijamo sprendimo 258 konstatuojamoji dalis), yra klaidinga. Ieškovė mano, kad dalinio susitarimo dėl Ispanijos buvimas po 1997 m. nebūtinai reiškia jos tęstinį dalyvavimą jame. Priešingai, jos pasitraukimas iš šio dalinio susitarimo bendradarbiavimą dėl Ispanijos rinkos ir dėl Europos rinkos tarp tų pačių dalyvių galėjo tik padaryti glaudesnį. Be to, vienintelis jos kontaktinis asmuo, susijęs su daliniu susitarimu, t. y. M. K., išėjo iš darbo 1997 m. vasario mėn.,

ir tai paaiškina, kodėl kiti dalinio susitarimo dalyviai nebuvo informuoti apie jos pasitraukimą iš šio susitarimo. Galiausiai nėra jokių įrodymų, kad AKZO pranešė ieškovei apie savo ketinimą pasitraukti arba iš pagrindinio susitarimo, arba iš dalinio susitarimo dėl Ispanijos, nors AKZO apie tai pranešė kitiems dalyviams.

- 34 Antra, Komisija klaidingai nusprendė, kad tęstinį ieškovės dalyvavimą darant pažeidimą patvirtina AKZO pateikta lentelė apie Ispanijos rinką, kurioje lyginami ieškovės pardavimai su jai 1997 m. nustatytais kvotomis bei nurodomos jos kainos, kiekis ir klientai iki 1999 m. (ginčijamo sprendimo 259 konstatuojamoji dalis). Savo pastabose ir per apklausą ieškovė ginčijo, kad „šiuos skaičius (ji pati) pateikė prieš juos pateikiant (AKZO, kuri norėjo pasinaudoti pranešimu) dėl bendradarbiavimo“, ir ji nurodo, kad „nebuvo jokios reakcijos ar kito pareiškimo, kuris būtų galėjęs įtraukti (ieškovę)“ ir kad „dėl to Komisija turėjo padaryti išvadą, jog šie skaičiai atsirado iš kažkur, ir kad juos pateikti lengviausiai galėjo ieškovė“. Be to, ieškovė pateikė alternatyvius paaiškinimus, kurių Komisija neatmetė, dėl tvirtinimų, kad *Peroxid Chemie* pripažino dariusi jai spaudimą, kad neleistų eksportuoti iš Ispanijos (ginčijamo sprendimo 236 konstatuojamoji dalis), ir dėl tvirtinimų, kad *Peroxid Chemie* gaudavo duomenis apie jos pardavimus, juos perduodavo *AC Treuhand* ir pastarosios parengtas lenteles su pardavimų skaičiais Ispanijoje siųsdavo atgal ieškovei (ginčijamo sprendimo 237 konstatuojamoji dalis). Be to, minėtose lentelėse esanti informacija, atsižvelgiant į tai, kad ieškovės kvotą buvo galima lengvai apskaičiuoti paprasčiausiai iš bendros sumos atimant kitų dalyvių, t. y. AKZO ir *Atochem/Atofina* rinkos dalis, negali būti laikoma „adekvačiu teisiniu (tęstinio ieškovės dalyvavimo daliniame susitarime dėl Ispanijos) įrodymu“.

- 35 Trečia, Komisijos tvirtinimas, kad „bet kuriuo atveju tariamai paskutinio 1997 m. sausio 14 d. susitikimo pasekmės buvo jaučiamos ir po 1997 m. gegužės mėn.“ (ginčijamo sprendimo 257 ir 330 konstatuojamosios dalys), yra netikslus ir nepagrįstas jokiais įrodymais.

- 36 Atsakovė ginčija ieškovės šiuo klausimu nurodytų argumentų tinkamumą. Ji nurodo, kad apie ieškovės dalyvavimą daliniame susitarime dėl Ispanijos iki 1999 m. ji nusprendė remdamasi įvairiais įrodymais, o ne tik AKZO pareiškimais, tarp kurių buvo ir lentelė, ir AKZO pateiktas 1997 m. lapkričio 6 d. susitikimo protokolo rankraštis. Šie dokumentai įrodo, kad ieškovės konkurentai iki 1999 galėjo susipažinti su svarbiais su ja susijusiais duomenimis (ginčijamo sprendimo 215, 218 ir 258–260 konstatuojamosios dalys), o ieškovė negalėjo realiai ginčyti šių duomenų tikslumo ir teisingumo. Be to, ieškovė turėjo įrodyti, kad ji viešai atsiribojo nuo kartelio po 1997 m. sausio mėn. (ko ji nepadarė) ir prižiūrėti, kad kitos šalys apskaičiuodamos kvotas nenaudotų svarbių duomenų apie jos klientus. Galiausiai ieškovė pripažino, kad ji nepranešė savo patronuojančioms bendrovėms *Foret* ir *Degussa UK* apie M. K. atleidimą ir apie šio atleidimo priežastis.

Dėl senaties termino skaičiavimo pradžios

- 37 Ieškovė tvirtina, kad Komisija pirmosios tyrimo priemonės ėmėsi 2002 m. sausio 31 d. išsiųsdama *Laporte* ir kitoms bendrovėms, dalyvavusioms kartelyje Europos lygiu, prašymą pateikti informaciją (ginčijamo sprendimo 61 konstatuojamoji dalis). Vėliau, 2002 m. kovo 20 d., Komisija išsiuntė prašymą pateikti informaciją ir AKZO bei *Atochem/Atofina*, t. y. bendrovėms, dalyvavusioms tiek Europos kartelyje, tiek daliniame susitarime dėl Ispanijos (ginčijamo sprendimo 64 konstatuojamoji dalis). Ir tik 2002 m. lapkričio 29 d. Komisija ieškovei išsiuntė prašymą pateikti informaciją (ginčijamo sprendimo 72 konstatuojamoji dalis).
- 38 Ieškovė mano, kad būtent 2002 m. lapkričio 29 d. yra tinkama data vertinant senaties termino nutraukimą, nes tą dieną įvyko pirmasis kontaktas tarp jos ir Komisijos atliekant tyrimą šioje byloje. Ieškovė nurodo, kad nuo 1997 m. sausio 14 d. iki

2002 m. lapkričio 29 d. praėjo daugiau nei penkeri metai, ir todėl suėjo senatis. Tokia išvada darytina dėl būtinybės procedūroje, pavyzdžiui, kaip šiuo atveju, kurioje taikomas pranešimas dėl bendradarbiavimo, taikymo terminų reglamentą aiškinti griežtai, nes minėtas reglamentas yra pagrįstas tradicine Komisijos logika atliekant tyrimus. Atliekant tokius tyrimus informacijos gavimas paprastai būna lėtesnis, sunkesnis ir sudėtingesnis nei procedūroje, kurioje įmonė prašo leisti pasinaudoti pranešimu dėl bendradarbiavimo. Pastaruoju atveju Komisija nuo pat pradžių turi visą informaciją. Be to, net jei atitinkama data būtų 2002 m. kovo 20 d., t. y. ta diena, kai dalinio susitarimo dėl Ispanijos dalyviams buvo išsiųsti pirmieji prašymai pateikti informaciją, būtų vis tiek suėjusi senatis, nes penkerių metų terminas, skaičiuojamas nuo 1997 m. sausio 14 d., jau buvo pasibaigęs.

- ³⁹ Ieškovė priduria, kad Komisija vis dėlto ginčijamo sprendimo 262 konstatuojamojoje dalyje nurodo, kad senaties terminas buvo nutrauktas 2002 m. sausio 31 d. išsiuntus prašymus pateikti informaciją, nes, pirma, „dalinis susitarimas dėl Ispanijos buvo pagrindinio susitarimo dalis“, antra, prašymas pateikti informaciją buvo skirtas taip pat ir ieškovei, nes jis buvo išsiųstas *Laporte* pateikiant jai klausimą apie jos ir jos dukterinių bendrovių dalyvavimą susitarime dėl organinių peroksidų, ir, trečia, net jei dalinis susitarimas dėl Ispanijos turėtų būti laikomas savarankišku, pirmasis prašymas pateikti informaciją, išsiųstas *Laporte* ir kitoms bendrovėms, nutraukė senaties termino eigą. Vis dėlto ieškovė tvirtina, kad Komisija, grįsdama tai, jog buvo nutraukta senaties termino eiga pagal taikymo terminų reglamento 2 straipsnį, negali remtis data, kada ji išsiuntė pirmą prašymą pateikti informaciją tik pagrindinio susitarimo dalyviams, o ne dalinio susitarimo dėl Ispanijos dalyviams, t. y. 2002 m. sausio 31 diena. Ieškovė mano, kad tam reikia Komisijos įrodymų, kurių ji nepateikė, kad abu pažeidimai, t. y. pažeidimas Europos lygiu ir pažeidimas, padarytas Ispanijoje, buvo neatsiejami ir kad ieškovė žinojo apie pagrindinį susitarimą.

- 40 Ieškovė taip pat tvirtina, kad įrodymų, jog ji dalyvavo daliniame susitarime dėl Ispanijos po 1997 sausio 14 d., nebuvimas negali būti kompensuojamas nekonkrečiais AKZO pareiškimais, kuriuose ši bendrovė tik nurodo, kad ji pati pasitraukė iš kartelio 1999 metais, tačiau nekalba apie ieškovę. Be to, AKZO ir kitos tariamai pažeidimuose dalyvavusios bendrovės aktyviai bendradarbiavo su Komisija vykstant tyrimui daugiau nei trejus metus, tačiau šiame tyrime nebuvo surinkta jokių įrodymų, kad ieškovė dalyvavo daliniame susitarime dėl Ispanijos po 1997 m. sausio mėnesio.
- 41 Papildomai ieškovė nurodo, kad palyginus su *Pergan GmbH* ji buvo neteisėtai ir skirtingai traktuojama senaties atžvilgiu. *Pergan GmbH* atžvilgiu Komisija ginčijamo sprendimo 319 konstatuojamojoje dalyje nusprendė, kad nėra įrodymų, jog ši bendrovė būtų dalyvavusi darant pažeidimą po 1997 m. sausio 31 dienos. Be jos pačios pareiškimų, nėra kitų įrodymų, kad *Pergan* pranešė kitiems dalyviams apie savo pasitraukimą iš kartelio. Priešingai, pagal ginčijamo sprendimo 172 konstatuojamąją dalį, *Peroxid Chemie* pateikė *Pergan* parengtą dokumentą su informacija apie kainas ir kiekius nuo 1997 m. iki 1998 m. rugsėjo 30 dienos. Šiuo klausimu *Peroxid Chemie* negalėjo nei patvirtinti, nei paneigti *Pergan* pareiškimo, kad šis dokumentas buvo naudojamas tik išsamiai vertinant įmonę, tačiau juo abejojo (ginčijamo sprendimo 173 ir 175 konstatuojamosios dalys). Vis dėlto *Pergan* atveju, priešingai nei ieškovės atveju, Komisija nusprendė, kad buvo suėjusi senatis, nes pagal *Pergan* pareiškimą, panašų į ieškovės, *Pergan* pasitraukė iš kartelio 1996 m. lapkričio mėn., t. y. tik dviem mėnesiais anksčiau nei 1997 m. sausio 31 d., nuo kurios buvo pradėtas skaičiuoti senaties terminas dėl dalyvavimo pagrindiniame susitarime.
- 42 Atsakovė iš esmės tvirtina, kad senaties termino skaičiavimas buvo nutrauktas vėliausiai 2002 m. sausio 31 d., kada ji išsiuntė prašymą pateikti informaciją *Laporte*, bendrovei, dalyvavusiai daliniame susitarime dėl Ispanijos per jai priklausančią dukterinę bendrovę *Peroxid Chemie* ir per ieškovę, kurios 50 % akcijų jai priklausė (ginčijamo sprendimo 262 ir 328 konstatuojamosios dalys). Atsakovė taip pat

nesutinka, kad ji, taikydama senaties taisykles, ieškovę traktavo skirtingai nei bendrovę *Pergan*, nes, priešingai nei ieškovės atveju, nebuvo jokių įrodymų, kad *Pergan* dalyvavo darant pažeidimą po 1997 m. sausio 31 dienos.

Dėl prašymų taikyti proceso organizavimo ir tyrimo priemonės

- 43 Ieškovė prašo, kad du Komisijos pareigūnai šioje byloje duotų parodymus žodžiu dėl to, kaip iš esmės buvo atliekamas šios bylos tyrimas, ypač kiek tai susiję su ja pačia. Tokio prašymo priežastys glūdi ieškinių pagrinde, kuris yra faktinis pagrindas, be to, ginčijamas sprendimas yra nenuoseklus, ir šie du pareigūnai galėtų paaiškinti Pirmosios instancijos teismui jo realų turinį ir taip palengvintų ginčo išsprendimą. Ieškovė Pirmosios instancijos teismo taip pat prašo nurodyti pateikti Komisijos turimus dokumentus, su kuriais negalima susipažinti ir kurie gali būti jai reikšmingi. Šiomis priemonėmis taip pat siekiama surinkti išteisinamuosius įrodymus, įrodančius, kad, pavyzdžiui, ieškovė pasitraukė iš dalinio susitarimo dėl Ispanijos 1997 m. sausio mėnesį.
- 44 Komisija prašo Pirmosios instancijos teismo ieškovės pateiktus prašymus dėl proceso organizavimo ir tyrimo priemonių taikymo pripažinti nepriimtinais.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

Pirminės pastabos

- 45 Pirmiausia reikia priminti, kad ieškovės pagrindas yra pagrįstas tuo, kad Komisija klaidingai taikė taikymo terminų reglamento 1 ir 2 straipsnius.

- 46 Dėl senaties terminų pagal taikymo terminų reglamento 1 straipsnio 1 dalies b punktą ir 2 dalį, Pirmosios instancijos teismas primena, kad tęstinio ar pasikartojančio pažeidimo atveju reikia, kad praeitų penkeri metai nuo pažeidimo nutraukimo dienos tam, kad Komisijos teisė skirti vienkartinės baudas ar nuobaudas būtų pasibaigusi. Tačiau pagal minėto reglamento 2 straipsnio 1 dalį bet kuris Komisijos veiksmas vykdant išankstinį pažeidimo tyrimą, pavyzdžiui, prašymai pateikti informaciją, gali nutraukti senaties terminų skaičiavimą, ir šis nutraukimas įsigalioja nuo tokio prašymo pateikimo adresatui, o pagal šio reglamento 2 straipsnio 3 dalį terminas nuo šios datos vėl pradedamas skaičiuoti iš naujo.
- 47 Šiuo klausimu Pirmosios instancijos teismas nurodo, kad ieškovė per posėdį pripažino, kad 2002 m. kovo 20 d. prašymo pateikti informaciją išsiuntimas įmonėms, dalyvavusioms daliniame susitarime dėl Ispanijos pagal taikymo terminų reglamento 2 straipsnio 1 dalies antrą sakinį, galėjo nutraukti senaties termino skaičiavimą, ir šis nutraukimas pagal to paties reglamento 2 straipsnio 2 dalį galiojo taip pat ir ieškovei, kaip dalinio susitarimo dėl Ispanijos dalyvei.
- 48 Todėl šioje byloje reikia tik patikrinti, ar Komisija įrodė, kad ieškovė dalyvavo daliniame susitarime dėl Ispanijos bent iki 1997 m. kovo 20 d., o tai leistų Pirmosios instancijos teismui nuspręsti, ar penkerių metų senaties terminas jau buvo pasibaigęs, ar ne. Be to, darytina išvada, kad Pirmosios instancijos teismui šioje situacijoje nereikia vertinti ieškovės nurodytų argumentų dėl galimo ryšio tarp dalinio susitarimo ir pagrindinio susitarimo nebuvimo ir dėl tariamo ieškovės nežinojimo apie pagrindinį susitarimą.
- 49 Todėl Pirmosios instancijos teismas mano esant naudinga pirmiausia nustatyti ieškovės pasitraukimo iš dalinio susitarimo dėl Ispanijos datą.

Dėl ieškovės pasitraukimo iš dalinio susitarimo dėl Ispanijos datos

— Dėl įrodinėjimo naštos padalijimo tarp ieškovės ir Komisijos

- 50 Dėl klausimo, kada ieškovė pasitraukė iš pažeidimo, pirmiausia reikia priminti nusistovėjusią teismų praktiką, pagal kurią, viena vertus, šalis ar valdžios institucija, tvirtinanti, kad esama konkurencijos taisyklių pažeidimo, privalo tai įrodyti ir, kita vertus, įmonė, apkaltinta pažeidimu ir norėdama apsiginti, turi įrodyti, kad tokios gynybos taikymo sąlygos tenkinamos, ir tada valdžios institucija turės remtis kitais įrodymais (žr. šiuo klausimu 1998 m. Teisingumo Teismo sprendimo *Baustahlge-webe prieš Komisiją*, C-185/95 P, Rink. p. I-8417, 58 punktą ir 2004 m. sausio 7 d. Sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją*, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, Rink. p. I-123, 78 punktą).
- 51 Be to, pažeidimo trukmė yra vienas iš elementų, kuriuos apima pažeidimo sąvoka EB 81 straipsnio 1 dalies prasme ir kuri iš esmės turi įrodyti Komisija. Šiuo klausimu teismų praktika reikalauja, kad nesant įrodymų, tiesiogiai pagrindžiančių pažeidimo trukmę, Komisija turi remtis bent įrodymais dėl faktinių aplinkybių, pakankamai artimų laiko atžvilgiu, kurie leistų pagrįstai manyti, kad pažeidimas nepertraukiamai tęsėsi tarp dviejų konkrečių datų (1994 m. liepos 7 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Dunlop Slazenger prieš Komisiją*, T-43/92, Rink. p. II-441, 79 punktą).
- 52 Šioje byloje pagrindinio principo, kad Komisija turi įrodyti visus pažeidimą sudarančius elementus, įskaitant ir jo trukmę, kurie gali turėti įtakos galutinėms išvadoms apie pažeidimo sunkumą, nepaneigia tai, kad ieškovė rėmėsi gynybos

argumentu dėl senaties, kurį įrodyti iš esmės turi pati ieškovė. Iš tikrųjų nors šis gynybos argumentas nėra susijęs su pažeidimo konstatavimu, yra akivaizdu, kad norint remtis tokiu argumentu reikia įrodyti pažeidimo trukmę ir pabaigą. Tačiau vien tik šios aplinkybės negali pateisinti tokių faktų įrodinėjimo pareigos perkėlimo ieškovei. Pirma, pažeidimo trukmė, kuri reiškia, kad turi būti žinoma jo pabaigos data, yra vienas iš pagrindinių pažeidimo elementų, kurį įrodyti turi Komisija, net jei šie elementai yra ginčijami nurodant gynybos argumentą dėl senaties (žr. šio sprendimo 21 punktą). Antra, tokią išvadą pagrindžia tai, kad Komisijos atliekamų teisinių procedūrų senaties nesuėjimas pagal taikymo terminų reglamentą, yra objektyvus teisinis kriterijus, kylantis iš teisinio saugumo principo (žr. šiuo klausimu 15 punkte minėto sprendimo *Sumitomo Chemical ir Sumika Fine Chemicals prieš Komisiją* 80–82 punktus), kurį patvirtina minėto reglamento antra konstatuojamoji dalis, ir todėl yra sprendimo skirti nuobaudą galiojimo sąlyga. Iš tikrųjų Komisija turi jo laikytis, net jei nenurodomas gynybos argumentas šiuo klausimu.

- 53 Reikia pažymėti, kad šis įrodinėjimo naštos padalijimas gali keistis, jei vienos iš šalių nurodytos faktinės aplinkybės įpareigoja kitą šalį pateikti paaiškinimus ar pateisinimus – to nepadarius gali būti nuspręsta, kad įrodymai buvo pateikti (žr. šiuo klausimu 50 punkte minėto sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją* 79 punktą).

- 54 Atsižvelgiant į šiuos principus reikia patikrinti, ar Komisija teisingai nustatė faktines aplinkybes, kuriomis remdamasi ji nusprendė, jog ieškovė pasitraukė iš dalinio susitarimo dėl Ispanijos 1999 m. pabaigoje. Konkrečiai kalbant, atsižvelgiant į tai, kad senaties termino skaičiavimas buvo nutrauktas 2002 m. kovo 20 d., pakanka patikrinti, ar Komisija įrodė, jog ieškovė dalyvavo darant pažeidimą bent iki 1997 m. kovo 20 dienos.

— Dėl įrodymų, kuriais Komisija grindžia savo vertinimą, jog ieškovė dalyvavo daliniame susitarime bent iki 1997 m. 20 d., įrodomosios galios

55 Pirmiausiai reikia priminti pagrindines faktines aplinkybės, kuriomis Komisija ginčijamame sprendime grindžia savo vertinimą, jog ieškovė dalyvavo darant pažeidimą iki 1999 metų. Šiuo klausimu Komisija rėmėsi tokiais įrodymais (ginčijamo sprendimo 215, 218, 250–267 ir 320–330 konstatuojamosios dalys): pirmiausiai ginčijamame sprendime esanti AKZO pateikta lentelė, nurodanti detalius duomenis apie ieškovės, AKZO ir *Atochem/Atofina* pardavimus ir rinkos dalis iki 1999 m. trečiojo trimestro, taip pat nurodanti „teorines“ rinkos dalis, t. y. sutartas kartelio viduje, bei „skirtumus“ bent jau iki paskutinio 1998 m. trimestro (ginčijamo sprendimo 259 ir 327 konstatuojamosios dalys). Antra, ginčijamame sprendime minimas ir 1997 m. lapkričio 6 d. susitikimo protokolo rankraštis, kuriame skaičiai „1“, „2“ ir „3“ reiškia kodus, apibrėžiančius AKZO, ieškovę ir *Atochem/Atofina* (ginčijamo sprendimo 218 konstatuojamoji dalis). Trečia, Komisija pripažino teisingais AKZO ir *Peroxid Chemie* pareiškimus, pagal kuriuos tam tikrais duomenimis, įskaitant ir duomenis apie ieškovę, buvo keičiamasi tarpininkaujant *Peroxid Chemie* ir *AC Treuhand* iki 1999 metų (ginčijamo sprendimo 215 ir 237 konstatuojamosios dalys). Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad Komisija pripažįsta, jog ji negalėjo visiškai įrodyti, kad duomenimis buvo keičiamasi tiesiogiai tarp ieškovės ir AKZO bei *Atochem/Atofina* dukterinių bendrovių Ispanijoje.

56 Pirmiausia dėl AKZO pateiktos lentelės Pirmosios instancijos teismas konstatuoja, kad šioje lentelėje pateikiami skaičiai, atitinkantys „MT“ (tonos) vienetus, išreikšti „%“ bei suskirstyti horizontaliai į keturias kategorijas: „ACTUALS“, „THEORETICAL“, „DEVIATIONS“ ir „CUMM. DEVIATIONS“, o vertikalčiai – pagal metus nuo 1988 iki 1999 m., dar atskirai 1998 m. ir 1999 m. grupuojant į trimestrus, užbaigiant 1999 m. trečiuoju trimestru. Be to, prie kiekvienos nurodytos kategorijos buvo surašyti skaičiai „2“, „1“ ir „3“, kurie remiantis AKZO pateiktais ir prie administracinės bylos pridėtais paaiškinimais (Komisijos bylos p. 10214) reiškia atitinkamai ieškovę, AKZO ir *Atochem/Atofina* kaip Ispanijos rinkos dalyvius.

AKZO paaiškina, kad kategorijoje „ACTUALS“ buvo nurodytas realiai šių dalyvių parduotas kiekis ir jų rinkos dalys. Kategorijoje „THEORETICAL“ buvo nurodytas numatytas kiekvieno dalyvio pardavimų kiekis, o kategorijoje „DEVIATIONS“ buvo nurodyti skirtumai tarp realių ir numatytų pardavimų. Kategorijoje „CUMM. DEVIATIONS“ buvo nurodyti bendri praėjusių metų skirtumai. Dėl 1998 m. ir 1999 m. AKZO pažymi, kad kategorijoje „THEORETICAL“ buvo nurodytos dalyvių sutartos Ispanijos rinkos dalys, t. y. 32,2 % AKZO, 53,9 % ieškovės ir 13,9 % *Atochem/Atofin*a.

- 57 Reikia konstatuoti, kad ieškovė išsamiai neginčija nei nagrinėjamos lentelės, nei AKZO pareiškimų šiuo klausimu, esančių ginčijamo sprendimo 259 konstatuojamojoje dalyje, *in fine*, jog AKZO žinojo ieškovės numatytas kainas 1997–1999 metais. Be to, nei per administracinę procedūrą, nei šiame procese ieškovė išsamiai neginčijo AKZO pateiktų su ja susijusių duomenų (ginčijamo sprendimo 260 konstatuojamoji dalis). Ieškovė tik tvirtino, kad ji negali patikrinti šių duomenų tikrumo ir tikslumo, tačiau bendrai neneigė jų tinkamumo (ieškovės pastabų dėl pranešimo apie kaltinimus 4.12 punktą, žr. šio sprendimo 8 punktą).

- 58 Antra, dėl 1997 m. lapkričio 6 d. susitikimo protokolo rankraščio Pirmosios instancijos teismas konstatuoja, kad jis patvirtina ir pagrindžia AKZO pateiktus paaiškinimus dėl minėtos lentelės, nes tie patys kodai buvo naudojami identifikuojant dalinio susitarimo dėl Ispanijos dalyvius. Ieškovė neginčija nei šio protokolo turinio, nei jo Komisijos išaiškinimo, nei aplinkybės, kad skaičius „2“ žymi būtent ją.

- 59 Trečia, dėl AKZO ir *Peroxid Chemie* tvirtinimų dėl keitimosi duomenimis apie ieškovę tarpininkaujant *Peroxid Chemie* ir *AC Treuhand* iki 1999 m. ieškovė pripažino tvirtinimų, nurodytų ginčijamo sprendimo 237 konstatuojamojoje dalyje, jog ji teikdavo komercinius duomenis *Peroxid Chemie*, kuri juos savo ruožtu perduodavo *AC Treuhand*, pastaroji iš šių duomenų parengdavo lenteles dėl Ispanijos rinkos ir persiūsdavo jas *Peroxid Chemie*, kuri galiausiai jas pateikdavo ieškovei, teisingumą ir kad šis keitimasis informacija galėjo vykti bent iki 1997 m. vidurio (posėdžio protokolo p. 2).
- 60 Pirmosios instancijos teismas iš to sprendžia, kad ieškovė dalyvavo, nors ir netiesiogiai, centralizuotoje keitimosi svarbia informacija tarpininkaujant *AC Treuhand* sistemoje po 1997 m. kovo 20 dienos.
- 61 Galiausiai ieškovė neginčija keitimosi duomenimis su *Peroxid Chemie, Laporte*, kuri valdo 50 % ieškovės akcijų, dukterine bendrove, tačiau tvirtina, kad tai buvo teisėta ir tai darydama ji nežinojo, jog atitinkami duomenys bus naudojami antikonkurenciniams tikslams (ginčijamo sprendimo 246 konstatuojamoji dalis).
- 62 Pirmosios instancijos teismas mano, kad šie veiksniai galėjo pagrįsti Komisijos vertinimą dėl ieškovės dalyvavimo daliniame susitarime dėl Ispanijos ir po 1997 m. kovo 20 d., ir mano nesant būtina šioje situacijoje pagal turimus įrodymus tikrinti, ar ieškovė realiai dalyvavo minėtame susitarime iki 1999 m. gruodžio 31 d., kaip tai nustatyta ginčijamame sprendime.
- 63 Atsižvelgiant į šiuos įrodymus reikia išnagrinėti, ar ieškovės pateikti argumentai ir nurodytos faktinės aplinkybės gali juos paneigti ar panaikinti jų įrodomąją galią.

— Dėl ieškovės argumentų dėl jos dalyvavimo darant pažeidimą bent iki 1997 m. kovo 20 d. įrodymų nebuvimo

- 64 Pirma, Pirmosios instancijos teismas mano, kad priešingai nei tvirtina ieškovė, Komisija teisingai nustatė, kad ieškovė nepasitraukė iš kartelio per 1997 m. sausio 14 d. susitikimą, kuriame jai atstovavo M. K. Iš tikrųjų pirmiausia keitimasis informacija tarp dalyvių, tarpininkaujant *AC Treuhand*, nors ieškovė tiesiogiai ir nekontaktavo su šia bendrove, o tai darė per *Peroxid Chemie*, vyko po tos datos. Antra, M. K. atleidimas 1997 m. vasario 14 d. nereiškia, kad ieškovė pasitraukė iš kartelio iki 1997 m. kovo 20 dienos. Šiuo klausimu ieškovė per posėdį pripažino, kad pas ją vis dar dirbo kitas atstovas M. V., kuris dalyvavo kelete antikoncepcinių susitikimų kartu su M. K., ir kad apie M. K. atleidimą nebuvo pranešta jos akcijas valdančioms bendrovėms ir juo labiau kitiems dalinio susitarimo dėl Ispanijos dalyviams (ginčijamo sprendimo 242 konstatuojamoji dalis). Kadangi *Laporte*, kaip ieškovės akcininkė, ir *Peroxid Chemie*, kita *Laporte* dukterinė bendrovė, dalyvavo kartelyje Europos lygiu, jos buvo suinteresuotos gauti informaciją šiuo klausimu, juo labiau kad M. K. buvo pagrindinis ieškovės kontaktinis asmuo susitarimo dėl Ispanijos klausimais. Iš to matyti, kad ieškovės pateikti paaiškinimai, jog dėl M. K. atleidimo nebuvo pranešta kitiems kartelio dalyviams apie jos pasitraukimą iš pažeidimo ir kad bet kuriuo atveju šio asmens, užimančio komercijos direktoriaus pareigas, pasitraukimas turėjo būti pastebėtas kitų dalyvių, yra netinkami. Priešingai, šie paaiškinimai patvirtina, kad ieškovė atvirai neatsiribojo nuo pažeidimo, kaip to reikalauja teismų praktika (žr. šio sprendimo 68 punktą).

- 65 Antra, Pirmosios instancijos teismas tvirtina, kad, priešingai nei mano ieškovė, kitų pažeidimo dalyvių pareiškimų, įrodančių, jog ieškovė pasitraukė iš pažeidimo ne 1997 m. pradžioje, bet vėliau, nebuvimas nepaneigia Komisijos teiginių. Šiuo klausimu pirmiausiai reikia pažymėti, kad šioje byloje trūksta informacijos ir iš

trečiųjų šalių, kurios nurodo, kad ieškovė realiai pasitraukė arba bent jau pranešė pasitraukianti iš aktyvaus dalyvavimo darant pažeidimą jos pačios nurodytu laiku. Pirmosios instancijos teismas mano, kad kitų dalinio susitarimo dėl Ispanijos dalyvių, t. y. AKZO ir *Atochem/Atofina* elgesys 1997–1999 m. rodo, kad ieškovė dalyvavo susitarime ir po jos nurodytų datų. Pirmiausiai ieškovė netvirtino tariamo pasitraukimo iš pažeidimo, kuris tęsėsi iki 1999 m., laikotarpiu pranešusi kitiems dalyviams apie savo ketinimą pasitraukti iš dalinio susitarimo dėl Ispanijos (ginčijamo sprendimo 258 konstatuojamoji dalis). Be to, ieškovė per posėdį pripažino, kad nebuvo jokio oficialaus pareiškimo šiuo klausimu, pavyzdžiui, laiško kitiems pažeidimo dalyviams. Antra, ieškovė taip pat netvirtino pranešusi jos akcijas valdančioms bendrovėms apie M. K. atleidimą ir šio atleidimo priežastis. Ieškovės tvirtinimas, kad ji atleido šį asmenį siekdama atsiriboti nuo pažeidimo (ginčijamo sprendimo 261 konstatuojamoji dalis), yra tik paprastas teiginys.

- 66 Šioje situacijoje tvirtinimas, kad AKZO ir *Atochem/Atofina* tęsė pažeidimą nedalyvaujant jame ieškovei, nepaisant pranešimo apie jos pasitraukimą iš pažeidimo, ir aplinkybės, kad ji buvo didžiausia operatorė Ispanijos rinkoje, yra nepagrįstas, kaip tai teisingai nurodo Komisija ginčijamo sprendimo 258 konstatuojamojoje dalyje. Priešingai, ši prielaida ir ieškovės argumentas, pagrįstas spėjimu, kad jos pasitraukimas iš dalinio susitarimo dėl Ispanijos bendradarbiavimą dėl Ispanijos rinkos tarp AKZO ir *Atochem/Atofina* galėjo padaryti glaudesnį, yra nesuderinami su oligopolinio kartelio, kurio veikimas ypač priklauso nuo didžiausio operatoriaus atitinkamoje rinkoje dalyvavimo, principais. Tai patvirtina ir šio sprendimo 56 ir 57 punktuose nurodyta lentelė, kurios šiuo klausimu ieškovė neginčija ir kurioje nurodyta, kad pastaroji turėjo 50 % Ispanijos rinkos. Kaip teisingai per posėdį nurodė

atsakovė, būtų nelogiška AKZO ir *Atochem/Atofina* apskaičiuojant ir pasidalinant atitinkamomis kvotomis iš tikrųjų atsižvelgti į jų didžiausios konkurentės Ispanijos rinkoje rinkos dalį, žinant, kad ieškovė nedalyvauja daliniame susitarime dėl Ispanijos.

- 67 Be to, taip pat turi būti atmestas ieškovės argumentas, jog rinkos dalių apskaičiavimas ir kiti duomenys, susiję su jos ekonomine veikla, pavyzdžiui, duomenys, esantys AKZO pateiktose lentelėse dėl 1998 m. ir 1999 m., yra gauti iš informacijos, kurią pateikė trečiosios įmonės, o ne (net ir netiesiogiai) pati ieškovė. Tai patvirtina ir aplinkybė, kad ieškovė negalėjo pateikti aiškios nuomonės dėl šių duomenų teisingumo ir tikslumo bei įtikinančių paaiškinimų, kodėl ji negali patvirtinti šių duomenų apie jos ekonominę padėtį ar įrodyti jų klaidingumo (ginčijamo sprendimo 260 konstatuojamoji dalis). Be to, ieškovė pripažino, bent jau netiesiogiai, toliau dalyvavusi centralizuotoje keitimosi informacija tarpininkaujant *Peroxid Chemie* ir *AC Treuhand* sistemoje (žr. šio sprendimo 59 punktą). Galiausiai atsižvelgiant į šiuos nuoseklius įrodymus, ieškovės paaiškinimas, kad duomenys buvo gauti paprasčiausiai atliekant skaičiavimus remiantis kitų dalinio susitarimo dėl Ispanijos dalyvių, t. y. AKZO ir *Atochem/Atofina* duomenimis, yra netinkamas (ieškovės pastabų dėl pranešimo apie kaltinimus 4.13 punktą).

- 68 Šiuo atžvilgiu atsakovė remiasi teismų praktika, pagal kurią viešas neatsiribojimas nuo pažeidimo, kuriame atitinkama įmonė dalyvavo, arba nepranešimas apie jį administracinėms institucijoms sudaro palankias sąlygas pažeidimui tęsti ir neleidžia jo atskleisti, ir todėl toks tylus pritarimas yra bendrininkavimas ar pasyvus dalyvavimas darant pažeidimą (žr. 50 punkte minėto sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją* 84 punktą). Reikia priminti, kad ieškovė nei įrodė savo galimo viešo atsiribojimo nuo pažeidimo po savo tariamo pasitraukimo iš dalinio susitarimo

dėl Ispanijos, nei tvirtino informavusi apie tai kitus dalyvius, nei pateikė įtikinamų paaiškinimų, kodėl ir toliau keitėsi svarbia informacija tarpininkaujant *Peroxid Chemie* ir *AC Treuhand*.

69 Trečia, priešingai nei tvirtina ieškovė, tai, kad AKZO veikiausiai nepranešė ieškovei apie savo ketinimą pasitraukti iš kartelio 1999 m., nors ji apie tai informavo kitus dalyvius (ginčijamo sprendimo 187 konstatuojamoji dalis), nereiškia, kad ieškovė tuo metu ir juo labiau prieš šį pranešimą, t. y. 1997 ir 1998 metais, jau nedalyvavo daliniame susitarime dėl Ispanijos.

70 Galiausiai ieškovė vis tvirtina, kad AKZO ir *Atochem/Atofina* pateikta informacija ir paaiškinimai nėra patikimi, nes šios bendrovės prašė joms taikyti pranešimą dėl bendradarbiavimo ir todėl buvo suinteresuotos šiuo klausimu pateikti įrodymų prieš ieškovę. Nors iš esmės gali būti tam tikras nepasitikėjimas pagrindinių neteisėto kartelio dalyvių savanoriškais pareiškimais, atsižvelgiant į tai, kad šie dalyviai gali stengtis sumažinti savo įtaką pažeidimui ir padidinti kitų įtaką (žr. ginčijamo sprendimo 278 konstatuojamąją dalį), vis dėlto ieškovės argumentas neatitinka pranešime dėl bendradarbiavimo numatytos procedūros vidinės logikos. Iš tikrųjų prašymas taikyti pranešimą dėl bendradarbiavimo, siekiant, kad būtų sumažinta bauda, nebūtinai skatina pateikti iškreiptus įrodymus apie kitus inkriminuojamo kartelio dalyvius. Iš tikrųjų bet koks mėginimas suklaidinti Komisiją gali turėti įtakos vertinant bendrovės nuoširdumą ir bendradarbiavimo nesąlygiškumą, o tai savo ruožtu gali turėti įtakos bendrovės galimybei visiškai pasinaudoti pranešimo dėl bendradarbiavimo nuolaidomis. Todėl atsižvelgiant į nuoseklių įrodymų, pagrindžiančių AKZO ir *Atochem/Atofina* pareiškimus, svarbą ir skaičių, šis ieškovės argumentas turi būti atmestas.

- 71 Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, Pirmosios instancijos teismas mano, kad Komisija turėjo pakankamai įrodymų, pagrindžiančių ginčijamame sprendime jos pateiktą vertinimą, jog dalinis susitarimas dėl Ispanijos bet kuriuo atveju veikė iki 1997 m. kovo mėn. pabaigos, ir jame bent jau netiesiogiai dalyvavo ieškovė. Be to, ieškovė nesugebėjo faktinėmis aplinkybėmis konkrečiai paneigti šių įrodymų ir užginčyti jų įrodomosios galios nei pateikti alternatyvaus įtikinamo paaiškinimo dėl jų buvimo, kaip reikalauja teismų praktika. Vis dėlto atsižvelgiant į Komisijos nustatytas minėtas faktines aplinkybes, patvirtinančias ieškovės dalyvavimą daliniame susitarime dėl Ispanijos po 1997 m. kovo 20 d., ieškovė turėjo pateikti alternatyvų paaiškinimą, galintį paneigti šių įrodymų išaiškinimą – to nepadarius galima daryti išvadą, kad įrodymus pateikė Komisija (žr. šiuo klausimu 50 punkte minėto sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją* 79 punktą), kuri turėjo įrodinėjimo pareigą.
- 72 Todėl Pirmosios instancijos teismas nusprendžia, kad Komisijos tvirtinimai, esantys ginčijamo sprendimo 257–261 konstatuojamosiose dalyse, kiek jie susiję su ieškovės dalyvavimu daliniame susitarime dėl Ispanijos bent iki 1997 m. kovo mėn. pabaigos, nėra akivaizdžiai klaidingi ar neteisėti. Atsižvelgiant į nustatytą ieškovės dalyvavimą daliniame susitarime dėl Ispanijos bent iki 1997 m. kovo 20 d. ir į senaties termino skaičiavimo nutraukimą vėliausiai 2002 m. kovo 20 d., Komisijos teisei skirti ieškovei baudą pagal EB 81 straipsnį dar nebuvo suėjusi senatis.
- 73 Iš to reikia daryti išvadą, kad šioje byloje Komisija nepažeidė taikymo terminų reglamento 1 ir 2 straipsnyje numatytų taikymo terminų kriterijų.
- 74 Be to, darytina išvada, kad nebūtina vertinti kitų ieškovės, grindžiant savo ieškinio pagrindą, pareiktų kaltinimų, būtent dėl ieškovės nežinojimo apie pagrindinį

susitarimą ir dėl ryšio tarp šio susitarimo ir dalinio susitarimo dėl Ispanijos bei dėl konkrečios senaties termino eigos nutraukimo datos, pagrįstumą.

75 Todėl ieškovės ieškinio pagrindas turi būti atmestas kaip nepagrįstas.

Dėl tariamos ieškovės diskriminacijos, lyginant su *Pergan*

76 Dėl papildomo ieškovės argumento, kad ji buvo diskriminuojama, lyginant su bendrove *Pergan*, kurios atžvilgiu Komisija pripažino senaties termino suėjimą, nepaisant to, kad ši bendrovė buvo panašioje padėtyje kaip ir ieškovė, reikia atskirti dvi prielaidas, t. y. pirmiausia Komisijos elgesio *Pergan* atžvilgiu galimą neteisėtumą ir, antra, galimą teisėtumą.

77 Dėl pirmos prielaidos, kuri suponuoja, kad Komisija klaidingai taikė senaties kriterijus *Pergan* atžvilgiu, Pirmosios instancijos teismas mano, kad toks neteisėtumas, kuris nėra Pirmosios instancijos teismui pateikto ieškinio objektas, nepadarytų ieškovės ieškinio dėl panaikinimo pagrįsto. Šiuo klausimu reikia priminti, kad vienodo požiūrio principo turi būti laikomasi derinant tai su teisėtumo principu, pagal kurį niekas negali savo naudai remtis neteisėtumu kito naudai (1985 m. liepos 4 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Williams prieš Audito rūmus*, 134/84, Rink. p. 2225, 14 punktas; 1998 m. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *SCA Holding prieš Komisiją*, T-327/94, Rink. p. II-1373, 160 punktas ir 2002 m. kovo 20 d. Sprendimo *LR AF 1998 prieš Komisiją*, T-23/99, Rink. p. II-1705, 367 punktas). Iš tikrųjų galimas neteisėtumas kitos įmonės, kuri nėra šalis šiame procese, naudai neleidžia Pirmosios instancijos teismui konstatuoti diskriminacijos ir neteisėtumo ieškovės atžvilgiu. Toks požiūris reikštų, kad reikia taikyti „vienodo požiūrio esant

neteisetumui“ principą ir įpareigoti Komisiją šioje byloje neatsižvelgti į įrodymus, kuriais remdamasi ji gali sankcionuoti pažeidimą padariusią įmonę tik dėl to, kad kita įmonė, buvusi galbūt panašioje padėtyje, neteisėtai išvengė tokios nuobaudos. Be to, kaip aiškiai matyti iš teismų praktikos, susijusios su vienodo požiūrio principu, kai įmonė savo elgesiu pažeidžia EB 81 straipsnio 1 dalį, ji negali išvengti bausmės dėl to, kad kitiems ūkio subjektams nebuvo paskirta bauda, jei, kaip šioje byloje, nebuvo kreiptasi į Bendrijos teismą dėl pastarųjų situacijos (1997 m. kovo 31 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Ahlström Osakeyhtiö ir kt. prieš Komisiją*, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 ir C-125/85–C-129/85, Rink. p. I-1307, 197 punktą ir 2003 m. gruodžio 16 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied ir Technische Unie prieš Komisiją*, T-5/00 ir T-6/00, Rink. p. II-5761, 430 punktą).

78 Dėl antros prielaidos, jog Komisijos išvados dėl *Pergan* nėra neteisėtos, pavyzdžiui, dėl senaties taikymo, nesant pakankamai įrodymų dėl tęstinio šios įmonės dalyvavimo darant pažeidimą, Pirmosios instancijos teismas mano, kad šiuo atveju taip pat negalima kelti klausimo dėl galimos diskriminacijos. Šiuo klausimu reikia priminti, kad vienodo požiūrio principas yra pažeidžiamas, kai panašios situacijos yra vertinamos skirtingai arba skirtingos situacijos yra vertinamos vienodai, išskyrus atvejus, kai toks vertinimas gali būti objektyviai pateisinamas (žr. 77 punkte minėto sprendimo *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied ir Technische Unie prieš Komisiją* 428 punktą ir jame minėtą teismų praktiką). Pirmosios instancijos teismas primena, kad, kitaip nei *Pergan* situacijoje antros prielaidos atveju, Komisija turėjo pakankamai įrodymų nuspręsti dėl ieškovės tęstinio dalyvavimo darant pažeidimą ir taikydama EB 81 straipsnį ją nubausti (žr. šio sprendimo 50–72 punktus). Todėl Pirmosios instancijos teismas tvirtina, kad Komisija galėjo teisėtai nuspręsti, jog ieškovės situacija ir *Pergan* situacija nėra panašios dėl įrodymų dėl kiekvienos šių įmonių dalyvavimo darant pažeidimą trukmės buvimo ir nebuvimo.

79 Todėl argumentas dėl ieškovės diskriminacijos yra nepriimtinas darant bet kurią iš minėtų prielaidų.

Dėl prašymų taikyti proceso organizavimo ir tyrimo priemonės

80 Pirmosios instancijos teismas mano, kad ieškovės prašymai apklausti liudininkus ir įpareigoti Komisiją pateikti tam tikrus konfidencialius dokumentus iš tyrimo bylos yra akivaizdžiai nepriimtini ir nepagrįsti. Pirmiausiai tam, kad jie būtų priimtini, minėtiems prašymams trūksta tikslumo dėl faktinių aplinkybių ir reikšmingų dokumentų, dėl kurių galėtų būti pateiktas prašymas dėl tokių priemonių pagal Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 64 straipsnio 3 dalies d punktą ir 65 straipsnio b ir c punktus, skaitomus kartu su 68 straipsnio 1 dalimi. Be to, ieškovė nepateikė jokios konkrečios ir tinkamos informacijos, kad paaiškintų, kaip prašomi liudijimai ir dokumentai būtų reikšmingi sprendžiant šį ginčą. Antra, atsižvelgdamas į šalių rašytinius pareiškimus, prie bylos pridėtus dokumentus ir posėdžio rezultatus, Pirmosios instancijos teismas mano pakankamai turintis duomenų priimti sprendimą šioje byloje.

81 Todėl ieškovės pateikti prašymai taikyti proceso organizavimo ir tyrimo priemonės turi būti atmesti.

82 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad visas ieškovės ieškinys turi būti atmestas kaip nepagrįstas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 83 Pagal Procedūros reglamento 87 straipsnio 2 dalį, pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to prašė. Kadangi ieškovė pralaimėjo bylą, ji turi padengti bylinėjimosi išlaidas pagal atsakovės pateiktus reikalavimus.

Remdamasis šiais motyvais,

PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMAS (trečioji kolegija)

nusprendžia:

- 1. Atmesti ieškinį.**
- 2. Priteisti iš ieškovės bylinėjimosi išlaidas.**

Jaeger

Azizi

Cremona

Paskelbta 2006 m. lapkričio 16 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Kancleris

Pirmininkas

E. Coulon

M. Jaeger

Turinys

Teisės aktai	II - 4447
Ikiteisminė procedūra	II - 4449
Byla ir šalių reikalavimai	II - 4451
Dėl teisės	II - 4453
1. Dėl prašymų panaikinti ginčijamo sprendimo 1 ir 4 straipsnius priimtinum	II - 4453
Šalių argumentai	II - 4453
Pirmosios instancijos teismo vertinimas	II - 4454
2. Dėl ieškinio pagrindo, pagrįsto tuo, kad Komisija neteisingai taikė senaties taisyklės	II - 4456
Šalių argumentai	II - 4456
Pirminės pastabos	II - 4456
Dėl ieškovės žinojimo apie pagrindinį susitarimą	II - 4456
Dėl ieškovės pasitraukimo iš dalinio susitarimo dėl Ispanijos	II - 4458
Dėl senaties termino skaičiavimo pradžios	II - 4461
Dėl prašymų taikyti proceso organizavimo ir tyrimo priemones	II - 4464
Pirmosios instancijos teismo vertinimas	II - 4464
Pirminės pastabos	II - 4464
Dėl ieškovės pasitraukimo iš dalinio susitarimo dėl Ispanijos datos	II - 4466
— Dėl įrodinėjimo naštos padalijimo tarp ieškovės ir Komisijos	II - 4466

PERÓXIDOS ORGÁNICOS / KOMISIJA

— Dėl įrodymų, kuriais Komisija grindžia savo vertinimą, jog ieškovė dalyvavo daliniame susitarime bent iki 1997 m. 20 d., įrodomosios galios	II - 4468
— Dėl ieškovės argumentų dėl jos dalyvavimo darant pažeidimą bent iki 1997 m. kovo 20 d. įrodymų nebuvimo	II - 4471
Dėl tariamos ieškovės diskriminacijos, lyginant su Pergan	II - 4476
Dėl prašymų taikyti proceso organizavimo ir tyrimo priemonės	II - 4478
Dėl bylinėjimosi išlaidų	II - 4479